

STÁT NÍ OKRESN Í A RCHIV V C H E B U

Název archivní pomůcky: Brehm Vinzenz, Dr. phil.

Časové rozmezí: (1854) 1900-1944

Druh archivní pomůcky: inventář

Číslo listu JAF: 793

Evidenční číslo pomůcky: 1294

Zpracovala: Jitka Chmelíková

Místo: SOkA Cheb

Rok: 2002

OBSAH

Úvod	3
I. Vývoj původce fondu.....	3
II. Vývoj a dějiny fondu.....	4
III. Archivní charakteristika fondu.....	4
IV. Stručný rozbor obsahu fondu.....	6
V. Záznam o uspořádání fondu a vyhotovení pomůcky.....	6
Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	7
Příloha č. 2: Seznam zkratk	7
Inventární seznam	8

ÚVOD

I. Vývoj původce fondu

Fond obsahuje materiály týkající se přírodovědce a profesora na chebském gymnáziu Dr. phil. Vinzenze Brehma.

Vinzenz Brehm se narodil 1.1. 1879 v Doupově a zemřel 4. 5. 1970 v Lunz am See v Dolním Rakousku. Byl synem c.k. notáře Aloise Brehma, vnukem c.k. okresního soudce v Tachově Vinzenze Nonnera, bratrancem básníka a spisovatele Dr. phil. Bruno Brehma (1892-1974).¹

Studoval přírodní vědy na univerzitě v Innsbrucku, kde promoval v roce 1902. V srpnu 1902 přijal místo suplenta pro přírodní vědy, matematiku a fyziku na gymnáziu císaře Františka Josefa ve městě Ptuj ve Slovinsku (tehdy Pettau ve Štýrsku). V září 1903 nastoupil jako řádný učitel na reálné škole v Lokti, kde byl v roce 1906 jmenován „c.k. profesorem“. V září 1910 se stal profesorem na státním gymnáziu v Chebu, kde působil až do svého odchodu do penze v roce 1940.²

Zabýval se výzkumem fauny v alpských jezerech. V roce 1905 se stal spoluzakladatelem biologické stanice v Lunz am See v Dolním Rakousku, se kterou vědecky spolupracoval. Jednalo se dlouhou dobu o jediný ústav tohoto druhu v Evropě. Patří mezi zakladatele limnologie, nauky o fyzikální, chemické a biologické povaze sladkých vod - především jezer. Stal se světoznámý výzkumem života ve sladkých vodách, zabýval se rovněž geografii fauny a hydrobiologií - biologií vodních tvorů. Zkoumal slatinné vody v Mariánských a Františkových Lázních. Objevil 100 organismů, z nichž 25 bylo podle něho pojmenováno. Je autorem více než 200 vědeckých děl a příspěvků, z nichž některé byly vydány v cizích jazycích. Byl členem různých vědeckých spolků, např. Akademie der Wissenschaften v Praze,

¹ J. Weinmann, Egerländer Biografisches Lexikon, I, Männdorf 1985, s. 88.

² SOkA Cheb, Brehm Vinzenz, Dr. phil., inv. č. 1, kart. č. 1 – Doklady o ukončení vysokoškolského studia, pracovní smlouvy, povýšení, platový výměr, čestný diplom při odchodu do penze – Goethova medaile, přihlašovací lístek 1902-1943.

přírodovědeckého spolku „Lotos“ v Praze. Byl vyznamenán medailí Balthasara Neumanna. V roce 1945 byl vyhnán z Československa při odsunu německého obyvatelstva. Usadil se v Lunz am See, kde v roce 1970 zemřel.³

II. Vývoj a dějiny fondu

Před zpracováním se fond o rozsahu jednoho kartonu nalézal v SOkA Cheb. Celek byl nalezen bez záznamu o převzetí a oficiálně převzat 22. 4. 1993 pod přírůstkovým číslem 647. Zlomkovité písemnosti nenesou žádnou stopu původnosti uspořádání.

III. Archivní charakteristika fondu

Časové rozpětí fondu je (1854) 1900-1944. Základní časový údaj označuje materiály týkající se osoby původce. Doba před tímto rozmezím se vztahuje k jeho rodinným příslušníkům, jejichž písemnosti se zachovaly v rámci fondu.

Některé jednotliviny nebylo možné přesně datovat. Inv. č. 6 - Koncept dopisu neurčenému příteli, kolegovi z vysoké školy - psal po svém nástupu na místo učitele na gymnáziu v Ptuji tedy kolem roku 1902. Inv. č. 9 - Referát „Die bisher erschienenen Mitteilungen über die von Prof. R. Woltereck unternommene Wallacea-Expedition“ - je bibliografickým výčtem, přičemž poslední uvedená stať je z roku 1942. Z tohoto důvodu jako přibližná doba vzniku uvedeno období /1942-1945/. Pomocný a přípravný studijní materiál (inv. č. 10) není označen datem vzniku. Bereme-li v úvahu, že většina těchto materiálů vznikla po ukončení studia v Innsbrucku v roce 1902, můžeme určit časové rozpětí /1902 – 1945/, kdy původce

³ J. Weinmann, c.d., s. 88.

opustil Cheb. Podobný případ se vyskytl u datace fotografií (inv. č. 12-16). Podle vzhledu původce mohly vzniknout v období /1910 – 1945/.

Písemnosti pokrývají jen zčásti rozsah původcovy činnosti. Životopisný materiál, pomocný a studijní přípravný materiál, výsledky vědecké činnosti, korespondence a spisy týkající se původcovy rodiny jsou zachovány pouze torzovitě. Minimálně se vyskytují informace o jeho působení na chebském gymnáziu.

Při pořádání byl z fondu vyřazen: dopis Dorland-agency, Praha XII ze 30. 3. 1936 adresovaný chebskému archiváři Heribertu Sturmovi. Tento list byl uložen do fondu č. 5 Dr. Heribert Sturm 1909-1946, inv. č. 6, kart. č. 3.

V průběhu prací na pořádání fondu nebyly žádné písemnosti určeny k vnitřní skartaci.

Při zpracování jsem vycházela z pracovního materiálu Osobní fondy. Fond je rozčleněn do pěti skupin, které jsou tematicky rozříděny podle Pracovního schématu pro pořádání osobních pozůstalostí (Interní směrnice ÚA ČSAV z 26. února 1980).

Vnitřní struktura fondu:

I. Spisy	inv. j.
I. Životopisný materiál	
a) osobní doklady, diplomy, legitimace	1
b) majetkové záležitosti	2-3
c) zdravotní stav	4
II. Korespondence	
a) osobní	5-7
III. Vědecká a odborná činnost původce fondu	
a) vědecké práce	8-9
b) pomocný a studijní materiál	10
IV. Ilustrační materiál	
a) fotografie	11-
16	
b) varia	17
V. Písemnosti týkající se rodinných příslušníků původce	
18-20	

II. Fotografie	inv.j.
F1	11
F2	12
F3	13
F4	14
F5	15
F6	16

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

1. Jazyková charakteristika: Materiály jsou psané německy. Některé zápisy pomocného a studijního přípravného materiálu jsou zapsány stenograficky.
2. Možnosti využití fondu: Fond obsahuje materiály využitelné vesměs výhradně pro psaní biografie Vinzenze Brehma, jedné z nejvýznamnějších chebských osobností první poloviny 20. století.

V. Záznam o uspořádání

Fond byl uspořádán a pomůcka sestavena v únoru roku 2001 Jitkou Chmelíkovou ve Státním okresním archivu v Chebu.

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury**Prameny:**

SOkA Cheb, Brehm Vinzenz, Dr. phil. (1854) 1900-1944, kart. č. 1.

Literatura:

Weinmann, Josef: Egerländer Biografisches Lexikon, I, Männdorf 1985.

Příloha č. 2: Seznam zkratk

c. k. – císařskokrálovský

Dr. phil. – doktor filozofie

Inv. č.	Obsah	Čas. rozsah	Kart. č.
---------	-------	-------------	----------

I. Životopisný materiál

a) osobní doklady, diplomy, legitimace

1	Doklady o ukončení vysokoškolského studia, pracovní smlouvy, povýšení, platový výměr, čestný diplom při odchodu do penze – Goethova medaile, přihlašovací lístek	1902-1943	1
---	--	-----------	---

b) majetkové záležitosti

2	Doklady o poskytnutí německé říšské půjčky „Deutsche Reichsanleihe“	1939	1
3	Účet z nakladatelství Gebrüder Stiepel, Liberec	1938	1

c) zdravotní stav

4	Lékařská zpráva o zdravotním stavu před odchodem do penze	1940	1
---	---	------	---

II. Korespondence

a) osobní

5	Přijaté dopisy (8) seřazené abecedně podle odesílatelů	1932-1944	1
6	Koncept dopisu příteli, kolegovi z vysoké školy (adresát neuveden)	/1902/	1
7	Poděkování za vyjádření soustrasti k úmrtí otce	1915	1

III. Vědecká a odborná činnost původce fondu

a) vědecké práce

8	Rukopis a čistopis článku „Sind „Mikroevolution“ und „Makroevolution“ wesensgleich?“	1935	1
9	Referát „Die bisher erschienenen Mitteilungen über die von Prof. R. Woltereck unternommene Wallacea-Expedition“ /1942-1945/		1

b) pomocný a studijní materiál

10	Poznámky k vlastnímu studiu, bibliografie, výstřižky z novin a knih, texty vědeckých referátů, fotografie neurčené botanické zahrady, 8 x 11 cm	/1902-1945/	1

IV. Ilustrační materiál

a) fotografie

11	2 neurčení muži s věnováním pro V. Brehma
10x16 cm	1900	F 1
12	Portrét V. Brehma, fotografie na průkaz,
6,5x10,5 cm	/1918-1938/	F 2
13	4 muži a zdravotní sestra v nemocničním pokoji,
druhý zleva V. Brehm 8,5x6 cm	/1910-1925/	F 3
14	V. Brehm při pokusu v laboratoři, 9x12 cm	/1920 - 1930/	F 4
15	V. Brehm ležící na nemocničním lůžku, 6x9 cm,
negativ	/1930-1945/	F 5
16	V. Brehm stojící u dveří v nemocnici, 6x 9cm,
negativ	/1930-1945/	F 6

b) varia

- 17 Výstřižek z německých novin Bohemia o uvedení opery Valdštejn podle Schillerova dramatu ve vídeňské státní opeře 1937 1

V. Písemnosti týkající se rodinných příslušníků původce

- 18 Alois Brehm, c.k. notář (otec původce),
vysvědčení ze základní školy, z gymnázia,
maturitní vysvědčení, vysvědčení o státní zkoušce na
Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze, doklad o
složení soudcovské zkoušky, oznámení o zasnoubení
s Marií Nonnerovou, úmrtní oznámení 1854-1915 1
- 19 Marie Brehmová (Nonnerová, matka): kondolence
k úmrtí manžela, úmrtní oznámení 1915, 1927 1
- 20 Rodina Nonnerova:
blahopřání ke jmeninám Vinzenzi Nonnerovi, úmrtní
oznámení téhož, úmrtní oznámení Fanny Nonnerové,
pohlednice Hedwice Nonnerové od V. Brehma s fotografií
téhož ve skleníku v Lunz am See, úmrtní oznámení
Hedwigy Nonnerové 1870-1931 1

Název archivní pomůcky: Brehm Vinzenz, Dr. phil.

Časové rozmezí: (1854) 1900-1944

Počet evidenčních jednotek: 7

Z toho : listiny
knihy
kartony 1
fascikly
fotografie, negativy 6

Počet inventárních jednotek: 20

Rozsah fondu v bm: 0,13

Stav ke dni: 12. 4. 2002

Fond zpracovala: Jitka Chmelíková

Pomůcku sestavila: Jitka Chmelíková

Počet stran: 11

Pomůcku schválil: PhDr. Jaromír Boháč
16.4.2002